

รายงานการสอบสวนอาการไหล่หลุดโดยไม่ทราบสาเหตุของประชาชน

จังหวัด บุรีรัมย์ พ.ศ. 2547

การสอบสวนทางระบาดวิทยา

✍️ แสงโฉม เกิดคล้าย* กัลยานี จันทิมา** ญัฐญา ปานพงษ์***

และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลปะคำ

*สำนักระบาดวิทยา **สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา ***สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

✉️ sangchom@health.moph.go.th

ความเป็นมา

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้รับแจ้งจากแพทย์ประจำโรงงานแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กรณีตรวจพบคนงานมีอาการหัวไหล่ด้านซ้ายหลุด โดยไม่ทราบสาเหตุ 3 ราย ที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน ในจังหวัดบุรีรัมย์ และคนงานดังกล่าวแจ้งว่า มีกลุ่มคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน อายุระหว่าง 21 - 24 ปี มีอาการไหล่หลุดคล้ายกันอีกหลายราย

สำนักระบาดวิทยาได้ติดตามสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น โดยสอบถามผู้มีอาการไหล่หลุดรายอื่น ๆ ในหมู่บ้านดังกล่าว และจากผู้ที่อาศัยในหมู่บ้าน ได้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

ผลการสอบสวนเบื้องต้น

จากการติดตามสอบถามชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดังกล่าว ได้รับทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในชุมชนมีผู้ที่มิใช่ อายุระหว่าง 21 - 24 ปี ทั้งเพศหญิงและชาย มีอาการหัวไหล่หลุดจริงอีกหลายราย ส่วนใหญ่เป็นข้างเดียว โดยไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริง แต่หลายรายให้ข้อสันนิษฐานว่า อาจเกิดจากการฉีดวัคซีนในสมัยที่เรียนในวัยเด็ก แต่เมื่อตอนเด็ก ๆ ไม่ค่อยได้สังเกตเห็น จะปรากฏเห็นชัดเจนเมื่อโตอย่างเข้าสู่วัยรุ่น คาดว่าน่าจะพบอาการไหล่หลุดในกลุ่มนักเรียนอยู่ 2 รุ่น ประมาณ 100 กว่า คน บางรายเป็นมากมองเห็นชัดเจน แต่บางรายเป็นเล็กน้อย ปัจจุบันในคนกลุ่มอายุดังกล่าวต่างแยกย้ายกันไปทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่ยังอาศัยอยู่ในหมู่บ้านขณะนี้มีอยู่ประมาณ 10-20 คน พ่อแม่บางรายที่ลูกมีอาการดังกล่าวมาก เคยพาไปเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล แต่แพทย์บอกว่า ผ่าตัดไม่ได้และรักษาไม่หาย แต่ไม่ได้บอกถึงสาเหตุของอาการดังกล่าว

จากการสำรวจผู้ที่มีอาการไหล่หลุดใน 3 ครอบครัว พบผู้มีอาการไหล่หลุดด้านซ้าย เป็นเพศหญิง 2 ราย และเพศชายฝาแฝด 2 ราย (บิดาให้ข้อมูล) เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 21 - 23 ปี ทุกรายปฏิบัติราชการได้รับอุบัติเหตุร้ายแรง และหรือการทำงานที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดอาการไหล่หลุด ประวัติการคลอดที่สถานอนามัยและคลอดปกติทุกราย ไม่มีประวัติทางกรรมพันธุ์ หรือการจัดทำพิธีกรรมใดที่เป็นสาเหตุให้เกิดอาการไหล่หลุดได้

จากการสังเกต พบว่า ทั้ง 4 รายมีอาการไหล่หลุดที่ด้านซ้าย มองเห็นชัดเจน ไหล่ 2 ข้าง มีขนาดความกว้างไม่เท่ากัน เวลายืนตรงกระดูกสะบักด้านหลังจะโค้งขึ้นมาผิดปกติ แขนทั้งสองข้างยาวไม่เท่ากัน ข้างที่หัวไหล่หลุด เวลาเดินหรือยืนตรงแขนจะกาง ไม่แนบชิดลำตัว และไม่สามารถเอื้อมมือไปถึงกลางหลังได้ ไขว้หลังได้แค่ระดับเอว มีอาการปวดบ้าง แต่ถ้ายกของหนักมาก ๆ จะรู้สึกขัดหัวไหล่ เริ่มสังเกตว่ามีความผิดปกติที่หัวไหล่ เมื่ออายุย่าง 9 - 10 ปี โดยสังเกตเห็นเพื่อน ๆ ที่เรียนในรุ่นเดียวกัน มีอาการเหมือนกัน และคิดว่าอาจเกิดจากการฉีดวัคซีนในโรงเรียนตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษา

รูปภาพที่ 1 ผู้มีอาการไหล่หลุด โดยไม่ทราบสาเหตุ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลผลการสำรวจอาการไหล่หลุดในชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2547

ผู้ป่วย	อายุ(ปี)	สถานภาพ	อาชีพ	การศึกษา	ลักษณะหัวไหล่หลุด	อุบัติเหตุ/กรรมพันธุ์
หญิงไทย	21	คู่	ทำนา	รร.ปะคำ	ข้างซ้าย	ไม่มี
หญิงไทย	23	คู่	ทำนา	รร.ปะคำ	ข้างซ้าย	ไม่มี
ชายไทย	22	โสด	กักข	รร.โคกจิว	ข้างซ้าย	ไม่มี
ชายไทย	22	โสด	ก่อสร้าง	รร.โคกจิว	ข้างซ้าย	ไม่มี

หมายเหตุ: จำนวนผู้ป่วยที่พบขณะที่เข้าไปครั้งแรก

สรุปผลการสอบสวนเบื้องต้น

จากผลการติดตามสอบถามผู้มีอาการไหล่หลุด พบว่า มีผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 - 24 ปี ทั้งเพศหญิงและชาย มีอาการไหล่หลุดเกิดขึ้นจริง จากการสอบถามบิดามารดา และผู้มีอาการไหล่หลุด ให้ข้อมูลว่า มีผู้ที่มีอาการไหล่หลุดอยู่หลายรายที่เป็นนักเรียนรุ่นเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันต่างได้แยกย้ายกันไปทำงานในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด และยังอาศัยอยู่ในหมู่บ้านประมาณ 10 กว่าราย แต่ขณะสำรวจไม่สามารถติดตามผู้มีอาการไหล่หลุดได้ทุกราย แต่เท่าที่ได้รับทราบข้อมูลจากการสอบถามในหมู่บ้าน สามารถสรุปข้อมูลเบื้องต้นได้ดังนี้

1. มีอาการไหล่หลุดเกิดขึ้นในชายหญิงอายุระหว่าง 21 - 24 ปี อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ หลายราย ที่เป็นนักเรียนรุ่นเดียวกัน
2. ส่วนใหญ่มีอาการไหล่หลุดด้านซ้าย
3. ทุกรายปฏิเสธประวัติการได้รับอุบัติเหตุร้ายแรง การกระทำพิธีกรรม การรับยา หรือประวัติทางกรรมพันธุ์
4. ไม่มีประวัติการทำงานหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ไหล่หลุด
5. ทุกรายเชื่อว่า อาการไหล่หลุดที่เกิดขึ้น เนื่องจากการฉีควัคซีนในโรงเรียน

ข้อวิจารณ์และข้อเสนอ

จากข้อมูลการสอบสวนเบื้องต้น กรณีอาการไหล่เคลื่อนหลุดของกลุ่มวัยแรงงาน ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด และไม่มีข้อมูลสนับสนุนสาเหตุเกิดจากการทำงาน การประกอบพิธีกรรม การได้รับอุบัติเหตุร้ายแรงหรือกรรมพันธุ์ และไม่สามารถระบุสาเหตุที่ชัดเจนได้ว่าเกิดจากการฉีควัคซีน ตามข้อสันนิษฐานของชุมชนหรือผู้ที่มีอาการไหล่หลุด แต่จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัคซีน พบว่า tetanus toxoid เป็นวัคซีนที่อาจมีผลต่อ brachial nerve เกิด brachial neuritis ได้ แต่โอกาสเกิดค่อนข้างน้อย หรือ วัคซีน BCG อาจทำให้กระดูกหรือกล้ามเนื้ออักเสบ (osteitis หรือ osteomyelitis) ได้ และข้อมูลจากการสอบสวนอาจยังไม่เพียงพอที่จะสรุปถึงสาเหตุได้แน่ชัด ควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

คณะกองบรรณาธิการฯ ได้เปิดเวทีให้ผู้สนใจส่งบทความวิชาการ/ผลการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับงานระบาดวิทยา เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำสัปดาห์ และฉบับผนวก (Supplement) ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค โดยกำหนดหลักเกณฑ์ การส่งบทความวิชาการ/ผลการศึกษาวิจัยดังนี้

ลักษณะรูปแบบทางวิชาการที่จะตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ จำนวนไม่เกิน 3 หน้า กระดาษ เอ 4 ประกอบด้วย
  - บทนำ ซึ่งอาจมีวัตถุประสงค์ก็ได้
  - เนื้อหา
  - สรุป
  - เอกสารอ้างอิง (ถ้ามี)
2. การสอบสวนโรค จำนวนไม่เกิน 5 หน้า กระดาษ เอ 4
3. การศึกษาวิจัย จำนวนไม่เกิน 5 หน้า กระดาษ เอ 4
4. แนวทาง/ผลการวิเคราะห์การเฝ้าระวังโรค จำนวนไม่เกิน 5 หน้า กระดาษ เอ 4

หัวข้อ 2 – 4 ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง ภาษาไทย – อังกฤษ
  - บทนำ
  - วัตถุประสงค์
  - วิธีการ
  - ผลการศึกษา
  - อภิปราย/วิจารณ์
  - ข้อเสนอแนะ
  - เอกสารอ้างอิง จำนวนไม่เกิน 15 ฉบับ
  - ตารางหรือรูป จำนวนไม่เกิน 3 ตาราง/รูป
  - รายงานโดย ชื่อผู้เขียน หน่วยงาน ภาษาไทย – อังกฤษ
  - ถ้าเป็นผลการศึกษาวิจัย ต้องมีบทคัดย่อประกอบ
5. งานแปล ประกอบด้วย หนังสือ/เอกสารที่แปล, ชื่อผู้แปล, เนื้อหาที่แปล จำนวนไม่เกิน 3 หน้า กระดาษ เอ 4

ลักษณะตัวหนังสือ

ในรูปบทความใช้แบบอักษร Angsana UPC ขนาด 16 ถ้าตาราง ใช้แบบอักษร Angsana UPC ขนาด 12 – 14 เว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและขวามือ 0.5 นิ้ว ด้านล่างและซ้ายมือ 1 นิ้ว

การส่งต้นฉบับ

ส่งแผ่นดิสก์พร้อมกับต้นฉบับจริง จำนวน 1 ชุด หรือ ส่ง E-mail พร้อมแนบไฟล์บทความที่จะลงตีพิมพ์ พร้อมทั้งแจ้งสถานที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของเจ้าของเรื่อง เพื่อที่คณะกองบรรณาธิการจะติดต่อได้ และส่งมาที่

⇒ ⇒ ⇒ กองบรรณาธิการรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา สำนักกระบาดวิทยา อาคาร 4 ชั้น 6 ตึกสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ถ. ทิวานนท์ อ. เมือง จ. นนทบุรี 11000 โทร.0-2590.1723 โทรสาร. 0-2590-1730

✉ E-mail : sirirak@health.moph.go.th